

Porteføljestyret for landbasert mat, miljø og bioressurser

Referat	Møte 2/19
Dato	10. oktober 2019, kl. 09:00 – 16:00
Sted	Forskningsrådet, møterom Abel 2

Tilstede: Anne Ingeborg Myhr, *leder*
Camilla Sandström
Eirik Selmer-Olsen
Göran Ericsson
Karen Johanne Baalsrud
Katrine Røed Meberg
Marit Kjeldby
Nina Glomsrud Saxrud
Pål Johan From
Stig A. Larssæther (til kl. 15. Deltok ikke på sakene 14, deler av 18 og 19)
Aasmund Bunkholt

Forfall: -

Observatører: Torstein Lindstad, KLD, *observatør*
Kirsti Gustad, LMD, *observatør*

Tilstede fra Forskningsrådet:

Vidar Skagestad (avd.dir.)
Rune Vistad (avd. dir.)
Ulla Marie Hegnar (sak 10)
Anicke Brandt-Kjeldsen
Jonas Enge
Gudrun Langthaler (sak 13)
Randi Isaksen
Eli Ragna Tærum

Sak PSBIO 08/19 Godkjenning av sakslisten

Vedtak: Sakslisten godkjennes.

Sak PSBIO 09/19 Referat fra porteføljestyremøte 01/19, 24. mai 2019

Det var ikke kommet inn merknader.

Vedtak: Referatet godkjennes.

Sak PSBIO 10/19 Habilitet

Administrasjonen ved juridisk avdeling gav en generell gjennomgang av hvordan spørsmål om habilitet skal forstås og håndteres av medlemmer i styret.

Det ble ikke meldt inn noen habilitetsutfordringer knyttet til dagens saksliste.

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning. Ingen inhabilitet meldt.

Sak PSBIO 11/19 Orientering fra Forskningsrådet

Administrasjonen informerte kort om følgende saker:

- Revisjon av Forskningsrådets strategi. Porteføljestyrene kan gi innspill i møtet i desember og igjennom et planlagt fellesmøte for porteføljestyre-lederne og Styret i februar. Endelig versjon vedtas 10.3.2020.
- Statsbudsjettet 2020 viser kun mindre endringer i budsjettet, med noe vekst på KLD og en liten nedgang på LMD. Oppdatert budsjettinformasjon skal gis til neste møte som grunnlag for bevilgningsrammene.
- Endringer i organiseringen til to styrenivåer og justeringer i relevante avdelinger i Forskningsrådet.

Vedtak: *Orienteringene tas til etterretning.*

Sak PSBIO 12/19 Søkknadsbehandling 2019 – opplegg og prinsipper

Administrasjonen orienterte om prosedyren for årets behandling der porteføljestyret skal gjøre vedtak knyttet til 5 utlysninger, samt bli orientert om utfallet for to utlysninger. Det ble gitt en kort gjennomgang av de fire søknadstypene som er aktuelle i høstenes søknadsbehandling, forskerprosjekt, kompetanse- og samarbeidsprosjekt, innovasjonsprosjekt og kommersialiseringsprosjekt. Videre ble prinsipper og prosesser knyttet til behandlingen fram til beslutning gjennomgått, med vekt på panelbehandling, relevans- og porteføljevurdering, innstilling og endelig vedtak.

Porteføljestyret drøftet karakterskalaen som brukes i søknadsbehandlingen, inklusiv at grensen for *en bloc*-avslag settes for søknader med en faglig vurdering på 4 eller lavere. I diskusjonen som fulgte stilte porteføljestyret spørsmål om det var gjort noen systematisk gjennomgang av om hvorvidt igangsatte prosjekter med topp skår etter vitenskapelig vurdering (karakter7), faktisk har innfridd forventingene. Porteføljestyret påpekte videre i diskusjonen at de føringer som legges inn utlysningstekstene faglig og strategisk blir helt sentrale kriterier for endelig tildeling av midler.

Porteføljestyrene skal i neste møte i desember vedta hvilke søknader som skal innvilges og hvilke som skal avslås. I disse vedtakene skal porteføljestyrene legge til grunn ekspertpanelenes vurderinger, føringene i utlysningen, administrasjonens innstilling med begrunnelse, samt tilgjengelig budsjetttramme.

Så langt det er mulig vil administrasjonen forberede alternative innstillinger som porteføljestyrene kan ta stilling til uten behov for å diskutere enkeltsøknader. Administrasjonen legger opp til vedtak i inntil tre omganger avhengig av antall søknader til utlysningen. Først *en bloc*-vedtak der søknader med en samlet faglig vurdering på 4 eller lavere avslås. Deretter forslag til bevilgning på de søknadene som ut fra en samlet vurdering klart innstilles til bevilgning, og så til slutt valg mellom innstillingspakker eller rangerte lister over søknader som er vurdert til å ligge i en gråsoner.

Vedtak: *Porteføljestyret tar opplegg og prinsipper for søknadsbehandlingen for 2019 til etterretning.*

Sak PSBIO 13/19 Porteføljer og analyser

Administrasjonen orienterte om Forskningsrådets omlegging til porteføljestyrer og forventninger til styrets arbeid, inklusive ulike grep for å se utfordringer i sammenheng og på tvers av porteføljestyrer. De overordnede mål og prioriteringer til Forskningsrådet i regjeringens Langtidsplan for forskning og mål og resultatstyring og sektordepartementenes styringssignaler, ble sett opp mot porteføljestyrets ansvarsområder.

Porteføljestyrets *investeringsrolle* er knyttet til aktiviteter som porteføljestyret har et direkte investeringsansvar for (de målrettede midlene) gjennom budsjettformålene for BIONÆR, MILJØFORSK, JPI «Mat og Helse» (HDHL), JPI «Mat og Klima» (FACCE) JPI «Urban» og JPI «Kulturarv», med et totalbudsjett på ca. 300 mill. kroner. Mens porteføljestyrets *rådgiverrolle* knyttes til ambisjoner for og faglig og strategisk utvikling av relevante områder som andre porteføljestyrer har investeringsansvar for og til tilsvarende fagområder i EU porteføljen.

Porteføljestyret skal utløse forskning og innovasjon for verdiskaping i norske biobaserte næringer og for økt kunnskap om sentrale miljøutfordringer. Mulige delporteføljer kan være "Mat og bioressurser" og "Naturmangfold og miljø". Porteføljestyret så klare fellesutfordringer for bredden i ansvarsområdet, noe som vil være relevant å videreutvikle i arbeidet med porteføljeplan.

Administrasjonen orienterte videre om sentrale styringsdokumenter for porteføljestyret. Det ble lagt særskilt vekt på porteføljeplaner og porteføljeanalyser. Med utgangspunkt i gjeldende programplaner skal det utarbeides en flerårig porteføljeplan som fanger inn dagens programplaner men som også legger planer for mat, miljø og bioressursområdet basert på Forskningsrådets totalinnsats innenfor området. Målene og ambisjonene skal holdes opp mot dagens innsats innenfor BIONÆR, MILJØFORSK, JPI «Mat og Helse» (HDHL), JPI «Mat og Klima» (FACCE) JPI «Urban» og JPI «Kulturarv», men også inkludere åpne arenaer for forskere og næringsliv, senterordninger, infrastrukturtiltak etc. Porteføljeplanen skal bygge på en porteføljeanalyse. Den skal ha tydelige mål knyttet til faglige, strategiske og strukturelle utfordringer, viktige samfunnsutfordringer samt tydelige forvaltnings- og innovasjonsaspekt.

Som et første oppspill til porteføljeanalyser gav administrasjonen en overordnet gjennomgang av det internasjonale landskapet generelt og for porteføljestyrets ansvarsområde spesielt, og med hovedvekt på den europeiske arena, men også mulighetene som ligger i det nordiske, bilaterale og mer globale samarbeidet. Norge samarbeider gjennom mange partnerskap med en rekke land og bidrar aktivt internasjonalt i store deler av bredden til porteføljestyrets ansvarsområde. Det nye Horisont Europa vil åpne for flere relevante partnerskap.

Administrasjonen viste videre gjennom statistikk og analyser hvordan porteføljen fordeler seg på ulike temaområder og parametere, i Forskningsrådet, nasjonalt, og i EU. Det ble også vist statistikk for Forskningsrådets fagporteføljer i bredden, også utover det målrettede.

Porteføljestyret ble bedt om å diskutere den fremlagte materiale og gi de første innspillene til det videre arbeidet med porteføljeanalysen og den kommende porteføljeplanen. Stikkord fra diskusjonen var:

- Bruk og betydning av begrepene bærekraft og sirkulær økonomi
- Hvordan styrke at samfunnsutviklingen blir kunnskapsbasert?
- Forskningens rolle og ansvar for kritiske perspektiver
- Nasjonale og internasjonale planer og arenaer
- Samspill mellom forsker og bruker - brukermedvirkning
- Anvendbarhet av forskning, hastighet i kunnskapsutviklingen
- Ambisjoner og risiko
- kommunikasjon av resultater, nye virkemidler, resultatmåling
- Akademisk "impact", sosial "impact", siteringsindekser, hva er viktig?
- Reelt samarbeid, tverrfaglig samarbeid mellom toppforskeren.
- Portefølje, porteføljer? Felles problemstillinger jf. IPPC (FNs klimapanel) og IPBES (FNs naturpanel)
- Se sammenhenger, samspill helhet, se på tvers av sektorer
- Internasjonale megatrender
- Definere investeringsmål og tidsperspektiv - kort, mellomlang og lang sikt – raske resultater, nå samfunns mål, sikre kunnskapsutvikling.
- Være endringsagenter, prioritere noen felt
- Bygge på erfaringer og eksisterende kunnskap, kunnskapsutfordringer

Administrasjonen trakk opp videre tidsplan for utvikling av porteføljeplanen:

- 5. - 6. februar 2020: Porteføljeanalyse og skisse til porteføljeplan legges fram for porteføljestyret. Det legges opp til faglig og strategiske diskusjoner
- 1. april 2020: Utkast til porteføljeplan legges fram for porteføljestyrene til diskusjon
- 7. mai 2020: Porteføljestyret godkjenner porteføljeplanen
- Juni 2020: Forskningsrådets styre vedtar porteføljeplanene

Vedtak: Administrasjonen tar med seg styrets kommentarer og innspill i det videre arbeidet med porteføljeanalysen og porteføljeplan.

Sak PSBIO 14/19 Handlingsplaner 2020

Administrasjonen orienterte om utkast til handlingsplaner, inklusive tiltaksplaner og investeringsplaner. MILJØFORSK foreslår at delmålene "Endringer og bruk" og "Løsninger for omstilling" styrkes noe og at samarbeid om utlysninger og pådriverarbeid for å styrke miljøaspekter og miljømessig bærekraftig utvikling blir sentralt framover.

BIONÆR foreslår å styrke forskning på et "Bærekraftig matsystem", og det prioriteres forskning innenfor ulike områder i bredden av porteføljen, jf. fremlagte investeringsplan for 2020. Samtidig foreslås det å styrke arbeidet for omstilling av matsystemet til mer bærekraftige løsninger gjennom nasjonale og internasjonale utlysninger og fra grunnleggende forskning til kommersialisering av gode løsninger.

Porteføljestyret responderte positivt til de framlagte utkastene. Dog hadde porteføljestyret behov for at administrasjonen spesifiserte hva som legges inn i begrepet "matsystemet". Utlysningssamarbeidet knyttet til arealer under press ble sett på som sentral og aktuell. Utlysning knyttet til antibiotikaresistens burde også inkludere miljøhensyn. Generelt mente porteføljestyret at tverrfaglighet bør vektlegges i utlysningstekstene, bl.a. for å gjøre dem mer samfunnsrettet og inkludere samfunnsvitenskap sterkere der det er relevant. Det ble også foreslått at forskning som operasjonaliserer bærekraftsperspektiver bør inkludere en arbeidspakke på policy brief.

Vedtak: Porteføljestyrets innspill legges til grunn for videre utforming av handlingsplaner 2020 for BIONÆR og MILJØFORSK som skal vedtas av porteføljestyret i møtet i desember.

Sak PSBIO 15/19 Møteplan 2020

Porteføljestyrets møter i 2020 ble fastlagt til 5.- 6. februar, 1. april, 7. mai, 22. september og 9. desember. Det skal vurderes om møtet i mai eller september skal legges til et relevant fagmiljø i Oslo-området.

Vedtak: Møteplanen for 2020 vedtas

Sak PSBIO 16/19 Stedfortreder for styreleder

Camilla Sandström har sagt ja til å være stedfortreder

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning

Sak PSBIO 17/19 Orienteringer

Administrasjonen orienterte om:

- 6 mill. kr. til tre nasjonale Én helse-nettverk innenfor antibiotikaresistens.
 - Opprettelse av ad hoc-bevilgningsutvalg for utlysningen "30 mill. kroner til samarbeidsprosjekter for bærekraftig bruk og vern av utmarksressurser", der Bunkholt, Ericsson, Kjeldby og Saxrud deltar fra porteføljestyret, sammen med Agerup og Godli fra Jordbruksavtale partene. Møtet holdes 27.11.19.
 - Jf. sak 7/19, forprosjekter innenfor foredling av bioressurser, et prosjekt til er bevilget, jf. fullmakt fra porteføljestyreleder.
 - Fullmaktsaker for porteføljestyreleder og administrasjonen ble gjennom-gått. Vedtak etter fullmakt legges fram som orienteringssak for styret.
 - Kunnskapsnotater om plantehelse, dyrehelse, dyrevelferd og mattrygghet, legges fram 5. desember kl. 10 – 14 i Forskningsrådet. [Meld deg på](#)
 - NIFU statistikk for kartlegging av ressursinnsatsen i norsk FoUol innenfor 10 tematiske områder: <https://nifu.brage.unit.no/nifu-xmlui/handle/11250/2619010>
 - LandTek-konferansen 2019 (30-31.10) er en teknologikonferanse for aktører i og rundt norsk matproduksjon. Konferansen er et samarbeid mellom Norsk Landbrukssamvirke, Forskningsrådet, Innovasjon Norge og Norsk Forening for Elektro og Automatisering: <https://nfea.no/arrangementer/landtek-2019/>
- Orienteringer fra porteføljestyret:*
- NTNU har lagd en opplevelsesbasert, framtidstutstilling om bærekraft, med meget stor interesse. Se her <https://gemini.no/kortnytt/ntnu-vil-gi-unge-framtidshap-med-ny-utstilling/>

- I Sverige er det økende interesse for at museene vender seg til forskningen for å lage samfunnsrelevante utstillinger, f.eks. et samarbeid mellom Nordiske museet og Stockholms universitet om <https://www.nordiskamuseet.se/arktis>
- Det er informasjon om bruk av tre, om byutvikling og sirkulær utvikling på ulike nettplattformer som har fått stor interesse, Tenk tre: www.tenktre.no, <https://www.facebook.com/tenktre/>, Pådriv: www.paadriv.no, <https://paadriv.no/om-padriv/>, <https://paadriv.no/prosjekt/> og Vollebekk Fabrikker: www.vollebekkfabrikk.no, <https://www.facebook.com/vollebekkfabrikk/>
- TINE: verdikjedeprosjektet Future Form, er et unikt samarbeid med bla. Yara, Felleskjøpet m.fl. <https://medlem.tine.no/aktuelt/nyheter/fagnytt/attachment/450215?ts=163075e9f78>
- Dyrevelferd, eksempel Prosjektet SmartCalfCare <https://forskning.no/a/1574594>
- Mattilsynet: EU bygger et felles regelverk rundt flyt i matvarekjeden. Det er nå i utvikling et nytt regelverk innenfor dyrehelse, som er særlig viktig på tvers av landegrensener. Et regelverk for dyrevelferd vil komme etter dette.

Vedtak: *Orienteringene tas til etterretning*

Sak PSBIO 18/19 Eventuelt

Forskningsrådet orienterte kort om byforskning, tidligere utlysninger og resultater. Det foreligger ingen konkrete nye utlysningsplaner, men det arbeides for dette på sikt på tvers av sektorer. Det skjer flere initiativ knyttet til byutvikling, både internasjonalt i regi av JPI Urban og nasjonalt, bl.a. i CIENS-alliansen. De skal lage en syntese om nye rapporter fra IPBES og IPCC og hva de betyr for planlegging i norske byer. Denne metoden vil vurderes som aktuell for hvordan forskning kan bidra til forvaltningens kunnskapsbehov.

Porteføljestyret gjorde en kort evaluering av møte, uten administrasjonen tilstede. Det ble oppsummert som et godt møte i samsvar med forventningene, godt forberedt og med noen forslag for oppfølging i det videre arbeidet.

Sak PSBIO 19/19 Godkjenning av vedtaksprotokoll

Vedtak: Protokollen ble godkjent.